

REZOLUCJA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO (UE) 2021/1666**z dnia 29 kwietnia 2021 r.****zawierająca uwagi stanowiące integralną część decyzji w sprawie absolutorium z wykonania budżetu Wspólnego Przedsięwzięcia „Czyste Niebo 2” za rok budżetowy 2019**

PARLAMENT EUROPEJSKI,

- uwzględniając swoją decyzję w sprawie absolutorium z wykonania budżetu Wspólnego Przedsięwzięcia „Czyste Niebo 2” za rok budżetowy 2019,
 - uwzględniając art. 100 Regulaminu i załącznik V do Regulaminu,
 - uwzględniając opinię przedstawioną przez Komisję Transportu i Turystyki,
 - uwzględniając sprawozdanie Komisji Kontroli Budżetowej (A9-0109/2021),
- A. mając na uwadze, że Wspólne Przedsiębiorstwo „Czyste niebo” zostało ustanowione w grudniu 2007 r. na mocy rozporządzenia Rady (WE) nr 71/2008 (które weszło w życie w dniu 7 lutego 2008 r.) na okres do dnia 31 grudnia 2017 r., a także mając na uwadze, że Wspólne Przedsiębiorstwo rozpoczęło samodzielną działalność w listopadzie 2009 r.;
- B. mając na uwadze, że Wspólne Przedsięwzięcie „Czyste Niebo 2” („Wspólne Przedsięwzięcie”), ustanowione na mocy rozporządzenia (UE) nr 558/2014, zastąpiło ze skutkiem od dnia 27 czerwca 2014 r. Wspólne Przedsiębiorstwo „Czyste niebo” w ramach programu „Horyzont 2020”, a tym samym przedłużyło okres jego obowiązywania do dnia 31 grudnia 2024 r.;
- C. mając na uwadze, że główne cele Wspólnego Przedsięwzięcia to przyczynienie się do znacznej poprawy wpływu technologii aeronautycznych na środowisko oraz rozwijanie silnego i konkurencyjnego w skali światowej przemysłu lotniczego i łańcucha dostaw w Europie;
- D. mając na uwadze, że członkami założycielami Wspólnego Przedsięwzięcia są Unia, reprezentowana przez Komisję, oraz członkowie prywatni, a mianowicie liderzy i wspólnicy wymienieni w załączniku II do rozporządzenia Rady (UE) nr 558/2014 oraz partnerzy podstawowi wybrani w drodze otwartego, niedyskryminacyjnego i konkurencyjnego zaproszenia do składania wniosków podlegającego niezależnej ocenie zgodnie z art. 4 ust. 2;
- E. mając na uwadze, że maksymalny wkład Unii na rzecz drugiego etapu działalności Wspólnego Przedsięwzięcia wynosi 1 755 000 000 EUR (w tym środki EFTA) i kwota ta ma zostać wypłacona z budżetu programu „Horyzont 2020”, a minimalny wkład niepieniężny członków prywatnych na rzecz działań dodatkowych wynosi 965 250 000 EUR na okres określony w rozporządzeniu;

Zarządzanie budżetem i finansami

1. zauważa, że Trybunał Obrachunkowy („Trybunał”) w sprawozdaniu w sprawie rocznego sprawozdania finansowego Wspólnego Przedsięwzięcia za rok budżetowy 2019 („sprawozdanie Trybunału”) stwierdził, iż w sprawozdaniu tym Wspólne Przedsięwzięcie przedstawia rzetelnie we wszystkich istotnych aspektach swoją sytuację finansową na dzień 31 grudnia 2019 r. oraz wyniki transakcji, przepływy pieniężne i zmiany swych aktywów netto za kończący się tego dnia rok, zgodnie z przepisami swojego regulaminu finansowego oraz z zasadami rachunkowości przyjętymi przez księgowego Komisji; zauważa, że transakcje leżące u podstaw sprawozdania finansowego są legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach;
2. uważa, że ostateczny budżet Wspólnego Przedsięwzięcia dostępny w 2019 r. (w tym ponownie wprowadzone niewykorzystane środki z poprzednich lat, dochody przeznaczone na określony cel i środki przydzielone na następny rok) obejmował środki na zobowiązania w wysokości 305 802 617 EUR oraz środki na płatności w wysokości 341 424 430 EUR; zauważa, że wskaźnik wykonania wyniósł 97,68 % w przypadku środków na zobowiązania i 94,69 % w przypadku środków na płatności; zauważa ponadto na podstawie sprawozdania Trybunału, że odnośnie do budżetu Wspólnego Przedsięwzięcia na 2019 r. dostępnego na projekty w ramach programu „Horyzont 2020” wskaźniki wykorzystania środków na zobowiązania i na płatności wyniosły odpowiednio 99,8 % i 97,3 %;
3. odnotowuje, że maksymalny wkład Unii na rzecz „Czystego Nieba” w ramach tematu 7 (Transport) siódmego programu ramowego (7PR) wyniósł 800 000 000 EUR oraz że wkład Unii wyniósł łącznie 799 957 841 EUR; zauważa, że członkowie z branży (liderzy zintegrowanych demonstratorów technologii i ich członkowie stowarzyszeni) wpłacili łącznie 608 983 634 EUR na projekty 7PR, z czego 594 100 843 EUR to zatwierdzone wkłady niepieniężne, a 14 882 791 EUR to wkłady pieniężne na pokrycie kosztów bieżących;

4. na podstawie sprawozdania Trybunału zauważa, że program realizowany w ramach 7PR został formalnie zamknięty w 2017 r., a poziom wykorzystania środków wyniósł prawie 100 %. odnotowuje, że w 2019 r. Wspólne Przedsięwzięcie odzyskało jeszcze około 1 135 068 EUR środków pochodzących z zaległych płatności zaliczkowych i wyników kontroli *ex post*;
5. zauważa, że do końca 2019 r. z maksymalnej kwoty 1 755 000 000 EUR wkładu Unii z programu „Horyzont 2020” na podstawie rozporządzenia (UE) nr 558/2014 Unia wniosła ogólny wkład w działania operacyjne w ramach programu „Horyzont 2020” w wysokości 1 139 704 889 EUR, natomiast członkowie prywatni wnieśli wkład pieniężny w wysokości 18 815 677 EUR na pokrycie kosztów bieżących i zatwierdzili wkłady niepieniężne na kwotę 273 851 600 EUR na pokrycie kosztów operacyjnych i 899 843 302 EUR na działania dodatkowe;
6. zauważa, że we wspólnych przedsięwzięciach otrzymujących wkład finansowy od prywatnych członków wspólnych przedsięwzięć istnieją różne procedury; wzywa do harmonizacji obliczania wkładów niepieniężnych we wszystkich wspólnych przedsięwzięciach; wspólna procedura powinna przewidywać przejrzyste i skuteczne metody oceny, których wynikiem będzie rzeczywista wartość wkładu; wzywa Trybunał do kontroli audytów przeprowadzanych przez niezależnych audytorów zewnętrznych; apeluje również o odpowiednie ramy prawne gwarantujące, że kwota wymaganego wkładu finansowego zostanie osiągnięta przed końcem programu; zauważa, że ramy prawne mogłyby obejmować wymogi dotyczące wnoszenia wkładu prywatnego przed wniesieniem odpowiadającego mu wkładu Unii lub w tym samym momencie;

Zaproszenia do składania wniosków

7. zauważa, że w 2019 r. Wspólne Przedsięwzięcie ogłosiło jedno zaproszenie do składania wniosków obejmujące 62 tematy (zaproszenie do składania wniosków nr 10), otrzymało 448 kwalifikujących się wniosków w ramach zaproszeń do składania wniosków nr 9 i 10 (na 450) oraz przyjęło 114 wniosków; odnotowuje globalny portfel Wspólnego Przedsięwzięcia obejmujący 574 projekty zaakceptowane w drodze konkurencyjnych zaproszeń do składania wniosków;
8. odnotowuje, że łączna liczba partnerów podstawowych wynosi 256: 70 z nich to podmioty zależne lub powiązane osoby trzecie, a ponad 58 to małe i średnie przedsiębiorstwa;
9. zauważa, że w 2019 r. pomyślnie wdrożono dwa zaproszenia do składania wniosków: ósme zaproszenie do składania wniosków w marcu, obejmujące 58 wybranych tematów z 68, oraz dziewiąte zaproszenie do składania wniosków w październiku, obejmujące 53 wybrane tematy z 55; zauważa ponadto, że dziesiąte zaproszenie do składania wniosków zostało ogłoszone w maju 2019 r. i ocenione w listopadzie 2019 r.; zauważa, że na wszystkie dziesięć zaproszeń do składania wniosków odpowiedziało ponad 730 partnerów z 28 różnych krajów, przy czym odnotowano silne zaangażowanie małych i średnich przedsiębiorstw, jeśli chodzi o udział i przyznane dotacje, oraz że w ramach finansowania przyznano około 505 000 000 EUR;

Wyniki

10. zauważa, że Wspólne Przedsięwzięcie stosuje kluczowe wskaźniki skuteczności działania do monitorowania wyników i kwestii przekrojowych w ramach programu „Horyzont 2020” oraz konkretne kluczowe wskaźniki skuteczności działania dotyczące Wspólnego Przedsięwzięcia, takie jak wskaźniki powodzenia tematów zaproszeń, wykonanie planu prac i zakres kontroli *ex post*;
11. domaga się, by Wspólne Przedsięwzięcie dokonało przeglądu swojej strategii komunikacyjnej, by mieć pewność, że odpowiednie zainteresowane strony będą znały jego zadania, działania i wyniki;
12. odnotowuje, że Wspólne Przedsięwzięcie wdrożyło różne narzędzia do monitorowania realizacji swojego programu, a mianowicie kwartalne sprawozdania dotyczące zintegrowanych demonstratorów technologii / platform demonstracyjnych dla innowacyjnych statków powietrznych (ZDT/PDISP), komitety sterujące na poziomie ZDT/PDISP, roczne przeglądy wyników ZDT/PDISP, oraz regularnie składało sprawozdania Radzie Zarządzającej; zauważa ponadto, że spośród 11 celów zgłoszonych w planie prac na lata 2018–2019 3 zostały osiągnięte, a 8 jest w trakcie realizacji, natomiast osiągnięto wszystkie cele administracyjne;
13. zwraca uwagę na kluczowe etapy osiągnięte w 2019 r. przez demonstratory dużych pasażerskich statków powietrznych i leżące u ich podstaw technologie determinujące przejście z projektu niespecyficznego na konkretny projekt oraz związaną z tym budowę sprzętu, a także zwraca uwagę na wyniki uzyskane w ramach działań w zakresie PDISP regionalnych statków powietrznych, związanych z ekologicznymi samolotami koncepcyjnymi, postępy w zakresie dwóch demonstratorów PDISP szybkiego wiroplatu, a także szereg postępów i rozwijanie działań w zakresie ZDT Płatowce, ZDT Silniki i ZDT Systemy, jak również działań poprzecznych dotyczących ekoprojektu i transportu lotniczego małymi statkami powietrznymi, a także zwraca uwagę, że Wspólne Przedsięwzięcie przygotowało się do pierwszej globalnej oceny opracowanych w tym względzie technologii; z zadowoleniem przyjmuje te osiągnięcia, które przyczyniły się do zapewnienia zrównoważonej infrastruktury; z zadowoleniem przyjmuje przejście od wytwarzania energii węglowej na odnawialne źródła energii, które nie tylko zmniejszą emisję gazów cieplarnianych, ale również ograniczą zanieczyszczenie powietrza i w ten sposób przyczynią się do poprawy stanu zdrowia;
14. zauważa, że zgodnie ze sprawozdaniem Trybunału w odniesieniu do zaproszeń do składania wniosków dotyczących działań powierzonych Wspólnemu Przedsięwzięciu na koniec 2019 r. wskaźnik realizacji programu „Horyzont 2020” wyniósł 89 %;

15. przypomina o kluczowej roli, jaką Wspólne Przedsięwzięcie odgrywa w zapewnianiu przyspieszenia netto w zielonych technologiach mających na celu zmniejszenie emisji CO₂ i poziomu hałasu powodowanego przez samoloty; uważa, że jego następcą, Clean Aviation, odegra ważną rolę w zapewnieniu zaangażowania sektora lotnictwa w Europejski Zielony Ład;
16. wzywa Komisję do dopilnowania, by przyszły program działań Wspólnego Przedsięwzięcia był zgodny z wymogami i celami przewidzianymi w prawie UE w odniesieniu do łągodzenia zmiany klimatu i cyfryzacji oraz ze strategiami opracowanymi w tym względzie zarówno przez Komisję, jak i przez podmioty z branży;
17. wzywa Komisję i Trybunał do opracowania dogłębnej metody monitorowania wyników w celu oceny wartości dodanej Wspólnego Przedsięwzięcia, z uwzględnieniem wpływu społecznego, wpływu na zatrudnienie oraz wpływu na rynek; wyniki oceny powinny być wykorzystywane z myślą o przyszłości lub w celu redystrybucji finansowania unijnego;
18. uważa, że we wszystkich umowach, które mogą przynieść zamierzony rezultat lub wynik działania, należy uwzględnić kwestię praw własności intelektualnej; przypomina, że prawa własności intelektualnej mają na celu ochronę praw indywidualnych twórców, a zarazem zapewniają szczegółowe informacje o tym, jak prawa te będą wykorzystywane w przyszłości; zauważa, że ponieważ działanie jest finansowane również ze środków publicznych, wyniki powinny być przejrzyste, dostępne dla ogółu społeczeństwa i w razie potrzeby podlegać specjalnym wymogom, np. interoperacyjności; apeluje do Komisji o zaproponowanie ram prawnych dotyczących praw własności intelektualnej i ich wdrażania na rynku, włącznie ze specjalnymi wymogami i podziałem zysków;
19. stwierdza, że w przedstawionym przez Wspólne Przedsięwzięcie „Czyste Niebo” rocznym sprawozdaniu z działalności za 2019 r. kluczowe wskaźniki skuteczności działania w odniesieniu do równowagi płci w latach 2018 i 2019 wskazują na nieco rosnący udział kobiet, który jednak jest dość niewielki: w programie bierze udział 30 % kobiet, wśród koordynatorów programu jest 16 % kobiet, a rolę doradców i ekspertów w zakresie oceny i analizy oraz w Komitecie Naukowym pełni 9 %–25 % kobiet; zaleca stałą troskę o wzrost wskaźnika udziału kobiet w programie;

Personel i zamówienia publiczne

20. zauważa, że na dzień 31 grudnia 2019 r. obsadzono 34 stanowiska pracowników zatrudnionych na czas określony z 36 zatwierdzonych stanowisk oraz że dodatkowo 6 pracowników kontraktowych i 2 oddelegowanych ekspertów krajowych pracowało we Wspólnym Przedsięwzięciu w 2019 r. zgodnie z planem zatrudnienia;
21. zauważa, że w 2019 r. Wspólne Przedsięwzięcie zainicjowało procedurę rekrutacji na 6 stanowisk; zauważa ponadto, że oprócz stanowisk statutowych Wspólne Przedsięwzięcie korzysta z usług usługodawców zewnętrznych, pięciu pracowników tymczasowych i jednego stażysty w celu zapewnienia dodatkowego wsparcia dla działań;
22. odnotowuje, że w 2019 r. Rada Zarządzająca przyjęła nową strukturę organizacyjną, w której dział do spraw prawnych i dział ds. komunikacji podlegają bezpośrednio dyrektorowi wykonawczemu; ponadto przyjmuje do wiadomości, że nowy dyrektor wykonawczy objął stanowisko w dniu 1 lutego 2019 r.; zauważa również, że na początku 2019 r. Wspólne Przedsięwzięcie rozpoczęło stosowanie Sysper2, systemu zarządzania zasobami ludzkimi Komisji;
23. odnotowuje, że w 2019 r. Wspólne Przedsięwzięcie kontynuowało pełne wdrażanie dużej umowy ramowej w dziedzinie komunikacji w odniesieniu do czterech różnych części dotyczących komunikacji, która to umowa obowiązuje w latach 2018–2021, oraz podpisało umowy na ważne projekty ICT, a także umowy ramowe dotyczące różnych usług ICT;

Kontrola wewnętrzna

24. na podstawie sprawozdania Trybunału zauważa, że Wspólne Przedsięwzięcie ustanowiło solidne procedury kontroli *ex ante* oparte na przeglądach dokumentacji finansowej i operacyjnej oraz że jest zobowiązane do wdrożenia nowych ram kontroli wewnętrznej Komisji w oparciu o 17 zasad kontroli wewnętrznej; zauważa, że do końca 2019 r. Wspólne Przedsięwzięcie opracowało już kluczowe wskaźniki kontroli dla wszystkich zasad kontroli, tak aby móc oceniać skuteczność swoich działań kontrolnych i wykrywać uchybienia kontroli;
25. odnotowuje, że w listopadzie 2019 r. Wspólne Przedsięwzięcie rozpoczęło procedurę pisemną w celu zatwierdzenia swoich zmienionych przepisów finansowych, zgodnie z zaleceniami Komisji, i przyjęło te przepisy w styczniu 2020 r.;

26. na podstawie sprawozdania Trybunału zauważa, że w odniesieniu do płatności w ramach programu „Horyzont 2020” za audyty *ex post* odpowiada Wspólna Służba Audytu Komisji oraz że na podstawie wyników audytów *ex post* dostępnych na koniec 2019 r. Wspólne Przedsięwzięcie poinformowało w odniesieniu do projektów objętych programem „Horyzont 2020” (płatności końcowe i rozliczenie płatności) o reprezentatywnym poziomie błędów wynoszącym 1,30 % oraz o poziomie błędów rezydualnego wynoszącym 0,92 %; odnotowuje ponadto wniosek Komisji w sprawie rozporządzenia dotyczącego programu „Horyzont 2020”, przewidujący jako ostateczny cel – w odniesieniu do wydatków na badania w ramach tego programu – osiągnięcie przy zamykaniu programów poziomu błędów rezydualnego jak najbardziej zbliżonego do 2 %, już po uwzględnieniu wpływu finansowego wszystkich kontroli, korekt i odzyskanych środków;
27. zauważa, że w 2019 r. Trybunał, w ramach kontroli z tytułu działalności operacyjnej, zbadał losowo dobraną próbę płatności w ramach programu „Horyzont 2020” dokonanych na poziomie beneficjentów końcowych, aby potwierdzić poziomy błędów określone w wyniku audytów *ex post*, oraz że te szczegółowe kontrole wykazały występowanie błędów systemowych dotyczących zadeklarowanych kosztów osobowych, przy czym głównymi źródłami błędów były: wykorzystanie indywidualnego efektywnego czasu pracy i wykorzystanie stawek jednostkowych, w tym elementów szacunkowych, które znacznie odbiegały od rzeczywistych stawek jednostkowych; zauważa ponadto, że wyniki te wskazują na zwiększone ryzyko błędów w odniesieniu do Wspólnego Przedsięwzięcia wynikające z dużej liczby członków prywatnych i uczestniczących podmiotów powiązanych realizujących projekty Wspólnego Przedsięwzięcia w ramach programu „Horyzont 2020”; wzywa Wspólne Przedsięwzięcie do poinformowania organu udzielającego absolutorium o sytuacji w tym względzie;
28. odnotowuje, że Wspólne Przedsięwzięcie jest objęte wspólną strategią w zakresie zwalczania nadużyć finansowych w ramach programu „Horyzont 2020” koordynowaną przez Komisję; zauważa ponadto, że w 2019 r. Wspólne Przedsięwzięcie podjęło działania w związku z dwoma przypadkami domniemanych nadużyć finansowych, które zgłoszono Europejskiemu Urzędowi ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych w 2018 r. i w odniesieniu do których Europejski Urząd ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych wszczął dochodzenia będące nadal w toku; zauważa również, że zamknięto sprawę potencjalnego nieuczciwego zachowania ze strony beneficjenta w związku z dotacjami Wspólnego Przedsięwzięcia z siódmego programu ramowego i że nie zgłoszono żadnych skutków finansowych ani strat; przyznaje, że w 2019 r. do Europejskiego Urzędu ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych nie zgłoszono żadnego nowego przypadku oraz że Wspólne Przedsięwzięcie rozpoczęło opracowywanie strategii zwalczania nadużyć finansowych w odniesieniu do procesów wewnętrznych i konkretnego budżetu nieobjętych wspólną strategią zwalczania nadużyć finansowych; wzywa Wspólne Przedsięwzięcie do poinformowania organu udzielającego absolutorium o sytuacji w tym względzie;

Audyt wewnętrzny

29. zauważa, że w maju 2019 r. Wspólne Przedsięwzięcie otrzymało nowy strategiczny plan audytu Służby Audytu Wewnętrznego na lata 2019–2021, w którym wybrano trzy potencjalne obszary audytu obarczone znacznym ryzykiem, koncentrujące się na procesach operacyjnych (zarządzanie dotacjami), wdrożeniu nowych zasad kontroli wewnętrznej oraz nowych przepisach dotyczących ochrony danych; zauważa ponadto, że pierwszy audyt w ramach nowego planowania, dotyczący wdrażania umów o udzielenie dotacji, rozpoczął się w listopadzie 2019 r.; zauważa ponadto, że Wspólne Przedsięwzięcie nie zrealizowało jeszcze kilku zaleceń z poprzedniego audytu, z których dwa uznano za bardzo ważne; wzywa Wspólne Przedsięwzięcie do poinformowania organu udzielającego absolutorium o wszelkich zmianach sytuacji w tym względzie;
30. zauważa, że audytor wewnętrzna potwierdziła Radzie Zarządzającej swoją niezależność organizacyjną zgodnie ze standardami Instytutu Auditorów Wewnętrznych (IIA), a jednocześnie zwróciła uwagę na potencjalny brak obiektywności w odniesieniu do kontroli wiarygodności.